

Tevékenységi tervek

Tervezett projektek a tevékenységekbe integrált tanuláshoz

A projekt címe: „Télbúcsúztató...”

A projekt megvalósulásának tervezett ideje: 2023.02.20.-2023.03.03.

A projekt tervezett indító élménye: Mackókiállítás megtekintése az Öregiskolában

A projekt várható lezáró élménye: Keressük meg a Tavaszt az erdőben (a tavaszra jellemző jegyek megkeresése és felismerése a természetben)

A projekt megvalósítása során kiemelt céljaink, feladataink:

A gyermekek vegyék észre a környezetükben található természet szépségét, tudják és ismerjék fel a különböző évszakok jellemzőit, mélyítsék el tudásukat az idő körforgásával és az ezzel járó változásokkal kapcsolatban.

A projekt során megvalósítandó feladataink:

Az évszakováltáshoz/külső világhoz, a természethez, annak védelméhez - különösen a tél jellegzetességeihez, kincseihez való pozitív viszony, tudás, képesség alakítása élmények, tapasztalatok és tevékenységek biztosításával. Ismerjék meg a természet körforgását, az évszakok, hónapok és hetek napjainak egymásutánját. Tapasztalják meg és vegyék észre az oksági viszonyokat és az ezzel kapcsolatos észrevételeiket merjék és tudják szavakkal kifejezni, ami által fejlődik kommunikációjuk, nő beszédkedvük.

A projekt során kiemelten fejleszthető képességek pl: Ismeretek bővítése, koncentráció, emlékezet és érzelmi intelligencia fejlesztése. Szókincsbővítés, anyanyelvi képességek fejlesztése, figyelem, koncentráció, memória, szem-kéz-láb koordináció, emlékezet (auditív, vizuális, mozgásos, időbeli), figyelem, finommotorika, versenyszellem, ritmusérzék, ritmustartás és visszaadás, hallásfejlesztés, empátia, szociális készségek és szabálytudat erősítése, nagymozgások, állóképesség...

<p>Munka jellegű tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • önellátás, önkiszolgálás, önálló öltözködés • segítség tekintetében: -kérés, -elfogadás, -nyújtás, megtapasztalása/megtapasztaltatása • csoport rendjének fenntartása, pakolás • tevékenységekhez szükséges átrendezésekben való részvétel • pihenéskor az ágyak szét-, és összerendezése • ágyneműk önálló fel-, és lehúzása • naposi feladatok ellátása • önállóan választott felelősi feladatok (öltöző, mosdó) • a reggelihez kitálalt kenyérszeletek önálló megkenésének gyakorlása • kés használatának megkezdése és helyes elsajátítása • kisé báb felöltöztetése, az elengedni kívánt „rossz” összegyűjtése • mozgásfejlesztő dobókocka készítése 	
<p>Játék</p> <p>Játék feltételeinek biztosítása</p> <p>(ötletek a játék tevékenység megsegítéséhez, kiegészítő eszközök készítése)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • szabad levegőn tartózkodás és játék - időjárás függvényében - kiemelt fontosságú • a gyermekek önálló ötleteinek segítése, kreativitásuk támogatása, az adódó helyzetek maximális kihasználása • az „unatkozó”, illetve az „elhúzódó” gyermekek játékba segítése • az „agresszív” és/vagy „romboló” tevékenységek helyes irányba fordítása a játék sokszínűségét felhasználva, s egyúttal más alternatívák felajánlása, melyből a gyermek választhat 	

- Az Érzelmese társasjáték foglalkozásba iktatása az érzelmi intelligencia, kommunikáció és önkifejezés fejlesztésére
- társasjátékok
 - Túl az Óperencián
 - Elveszett játékok
 - Úton az oviba
 - Memory
 - Camelot
 - Jenga 3 in 1
 - A természet körforgása c. társasjáték
- Szituációs játék: „Mit csináltam helyesen, vagy helytelenül?”
Először az óvodapedagógus, majd a vállalkozó kedvű gyermekek elmondanak vagy eljátszanak egy történetet. A többieknek ki kell találni, hogy helyesen cselekedett-e.
- Hideg-meleg:
Az egyik gyermeket kiküldjük a szobából és addig elrejtjük a hóvirágot. Egy rövid mondókéval visszahívjuk és a többi gyermek „hideg-meleg” szavak használatával irányítják a tárgy megtalálását.
- Mi lehetne, ha...?
Különböző használati tárgyaknak igyekszünk új funkciókat kitalálni.
- Hol lehetünk?
Az óvónő mesélni kezd a gyerekeknek a csoportszobáról, hogy pl. milyen játékok, bútorok, játszóhelyek vannak, vagy az udvarról (homokozó, mászóka stb.). A gyerekek feladata, hogy próbálják meg kitalálni, hol lehet az a hely, amiről az óvónő mesélt.

Külső világ tevékeny megismerése

- Alapvető környezet és természetvédelmi ismeretek
- matematikai tapasztalatok, matematikai játékok

- Beszélgetőkör a tél és tavasz jellemzőiről
- Az év és az évszakok múlásának ismétlése, annak átbeszélése, hogy hogyan is épül fel egy év.
- Miből tudták régen az emberek, hogy közeledik a tavasz? (népi hagyományok, jóslások)
- Mire emlékeznek a gyerekek, hogyan űzték el a telet? (kiszézés, busójárás)
- Tavaszváró, télűző hagyományaink¹ (IKT)

- Busók ülnek a csónakba a Dunán: sorszámnevek, matematikai műveletek, számlálás
- Elkészített busóálarcokkal való halmazképzés külső jegyek alapján
- Barchoba: melyik álarcra gondoltam? (matematikai fogalmak és szókincs gyakorlása)
- Kiszebáb felöltöztetése, táncoltatása és égetése az udvaron

Verselés, mesélés

- anyanyelvi játékok
- beszélgető kör
- drámajátékok

- Beszélgetőkörben: mit szeretnénk elengedni, mitől szeretnénk megszabadulni erre az évre? Mik a jó és rossz tulajdonságok? Ezek megváltoztathatóak-e? Ha valaki rosszat tesz, rossz-e vajon?

- **Versek:**

Mentovics Éva: Csorduljon a jégcsap!

Kiszebákkal jöttünk ide,
jó időre várva,
máglyát rakunk, hogy a meleg
testünket átjárja.
Te is lángolj, kócos kisse,
csorduljon a jégcsap,
ne maradjon se hó, se fagy,
jön a tavasz, nézd csak!
Tüzed csapjon fel, az égre,
pernyéd hulljon szerte,
napfény szórja langy sugarát
a sarjadó gyepre!

Zelk Zoltán: Hóvirág

Tél eleje, tél közepe:
havas a hegyek teteje,
sehol egy árva virág -
zúzmarás a fán az ág.

Ám télutón egy reggelen,
csoda történik a hegyen:
kibújik a hóvirág,
s megrezzen a fán az ág.

Donászy Magda: Hóvirág

- Hóvirágom, virágom,
mi újság a világon?
- Véget ért a hosszú tél,
simogat az enyhe szél,
melegebben süt a nap
újra szalad a patak.
Hallottam a cinegék
kikeleti énekét,
tavasz jár a határon.
- Ó, be szép ez virágom!

- **Mesék²:**

- A nyúl meg a tavaszi hó (burját-mongol népmese)
- Fésűs Éva: Télkergető hóvirág

	<ul style="list-style-type: none"> - Mester Györgyi: Ki a legjobb kertész? - Zelk Zoltán: Új mese a négy vándorról - Fésűs Éva: A pajkos napsugár 	
--	--	--

<p>Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hóvirág készítése hajtogatással, ragasztással <ul style="list-style-type: none"> • Tavaszvárás a festészetben³ <ul style="list-style-type: none"> - Balla József: Tavaszi virágzás Nagybányán - Ferenczy Károly: Márciusi est - Iványi Grünwald Béla: Tavaszi kirándulás <p>Beszélgetés az alkotásokról, ezek színeiről, hangulatáról, illetve arról, hogy kinek, milyen élmény jut róla eszébe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A festmények közül egy kiválasztása és a táj folytatása saját képzelet szerint, csoportosan <ul style="list-style-type: none"> • Figura kitalálása a tájhoz és erről egy közös történet szövése 	
---	---	--

<p>Mozgás</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Játékos, mindennapos testmozgás az udvaron • Bemelegítés járás-, és futásgyakorlatokkal • Labdagyakorlatok <ul style="list-style-type: none"> - labdapattogatás egyhelyben - labdavezetés - labdavezetés bolyák között 	
----------------------	--	--

**(a mindennapos
testmozgás játéka,
feladatai)**

- labdaadogatás párok között
- labdaadogatás két kézzel fej fölött (sorverseny)
- Mesetorna: Béka Berci, az időjós
 - mozgások pontos utánzása
 - szalaggyakorlatok gyakorlása
 - szabályjátékok gyakorlása
 - kar-, hát-, láb-, hasizom erősítése

- Választott játék
- Kirándulás

**Ének, zene,
énekes játék,
gyermektánc**

- Ha jó a kedved (ism)
- Weöres Sándor: Csipp-csepp című versének ismétlése ritmustapssal és egyenletesen mérőzve (először külön-külön, majd egyszerre)
- Bújj, bújj, zöld ág (körjáték)
- Haj ki kische, haj
- Zenehallgatás:
 - Gryllus Vilmos: Somvirág
https://www.youtube.com/watch?v=Sgr_3U547B0
 - Vivaldi: Tavasz (a tavaszi festmény folytatásához)
<https://www.youtube.com/watch?v=V4owCW49RbE&t=58s>

MELLÉKLET:

I. Télbúcsúztató hagyományok

A mohácsi ördögök

A legelterjedtebb magyarázat szerint a farsangolásnak a téltemetés, a télűzés volt a célja. Az emberek ilyenkor azért bújnak ijesztő ruhákba, mert azt várják, hogy a tél megijed tőlük, és elszalad. A jelmezbe öltözött emberek kürtszóval, kolompokkal járják végig a házakat, udvarokat, az állatokat, majd hamut szórnak szét a portákon.

Ettől a szertartástól azt remélik, hogy a gazdák portáit a jövőben elkerülik a gonosz, ártó szellemek. A másik elterjedt magyarázat, monda szerint a régi mohácsiak a szigeten gyűltek össze egykor. A mohácsi csatát követően a török egyre nagyobb területen telepedett le. Egy idő múlva már a gyermekeket is elrabolták. A fiúkból janicsárokat, a lányokból háremhölgyeket neveltek. Egyre többen kényszerültek bűvőhelyet keresni a Mohácsi-sziget mocsaras, nádas vidékén.

A török még nappal is félt erre a területre bemerészkedni. A menekültek egyre bátrabban kezdtek viselkedni. Már nappal is mutatkoztak, esténként tüzet rakva beszélgettek. Ahogy haladt az idő, egyszer csak az esti, tűz melletti beszélgetés alkalmával megjelent egy igen öreg sokac ember.

Így szólott hozzájuk: "Ne keseredjete el! Mindnyájatok élete meg fog változni. Vissza fogtok térni házaitekba, szeretteitekhez. Ti fogjátok kiűzni a kontyosokat! Jelet fogok küldeni számotokra, mikor érkezett az idő. Készüljete fel a harcra: készítsetek különféle fegyvereket fából, faragjatek magatoknak fűzfából rémisztő álarcokat, álljatek harcra készen mindenkor! A jel egy viharos éjszakán érkezik majd mindannyiótoknak: aranyos ruhába öltözött vitéz képében, rémisztő álarcában."

Ezzel ahogy jött, úgy el is tűnt a vénséges vén apóka. Az emberek nem győztek csodálkozni, mi is történt...

A busójárás eredetének története

A török uralom alól való felszabadulás után, a 18. század elején Mohács környékére kezdték el betelepíteni a délszláv sokácokat. Ez a népcsoport hozta magával a népszokást, mely később Mohácson formálódott tovább és nyerte el végül a mai alakját a 18. század végére.

Mohácson a hagyomány eredetét a törökűzés legendájával is magyarázzák. A monda szerint a Mohács környéki mocsárvilágba menekült őslakos sokácok, megelégedve a török

rabigát, ijesztő, vérrel festett faálarcokba és birkabőrbe öltöztek. Majd az éjszaka leple alatt csónakokkal átkeltek a Dunán, és a maguk készíttette kereplőkkel és egyéb zajkeltő eszközökkel kizavarták a törököket Mohácsról. Ennek a mondának azonban aligha van történeti alapja. Hiszen a város 1687-ben szabadult fel a török uralom alól, és a sokácok betelepítése csak bő 10 év múlva kezdődött meg a térség területeire. A balkáni eredetű sokácok korábbi hazájukból hozták magukkal a szokást.

A busók öltözete

A busók öltözéke gyakorlatilag semmit nem változott az elmúlt 300 évben. Szőrével kifordított bundát, szalmával kitömött fehér nadrágot viselnek, lábukat bocskor melegíti. A bundájukat az öv vagy egy marhakötél fogja össze a derekukon. Erre tudják ráakasztani a marhakolompokat, illetve a vállukon tarisznyát viselnek. Kezükből kereplőt, hosszú fakürtöt vagy fából készített buzogányt tartanak. És persze ott van még a hamisíthatatlan maszkjuk. Fűzfából faragott, hagyományosan állatvérrel festett birkabőr-csuklyás álarc mögé bújtatják arcukat.

A jankelék

A jankelék szintén jelmezbe öltözött alakok. A feladatuk, hogy távol tartsák a nézőket, főleg a kisgyerekeket a busóktól. A jelmezük rongyokból áll, és van egy zsákjuk, ami anno hamuval és liszttel, ma már inkább ronggyal és fűrészporral van megtömve. Ezzel ütlegelik a nézőket, kiváltképp a lányokat.

Kiszebáb égetés

A babona szerint a **kiszebáb égetése** megszabadítja az embereket minden bajtól. A téltemető népszokás igen kedvelt volt a falusi népek körében. Ma már csak elvétve találkozhatunk ezzel a szokással.

A kiszebábú, vagy kiszebaba egy szalmából készült báb, amit kici, kiszőce, kicevice, vagy banya néven is emlegetnek, és általában egy menyecskét ábrázol. Ez hivatott szimbolizálni a telet, a betegségeket, a bajokat és a rossz szellemeket is. A hagyomány keretében ezt a bábut manapság már inkább köztéren, de korábban főként a falu szélén, húsvét előtti virágvasárnap állítják fel, majd az ott összegyűltek különböző zajkeltő szerszámokkal, kereplővel, csörgővel, és mondókákkal, kántálással kezdik elzavarni mindazt, ami rossz. Eközben a kiszebabát meg is gyújtják, ami melegséget hoz.

Villőzés

A tavasz megérkezésének jelképe. Kiszehajtás után a lányok feldíszített, villőnek nevezett fűzfaágakkal sorra járták a falut (zöldág hordás).

II. Mesék

A nyúl meg a tavaszi hó

Egyszer tavasz felé azt mondta a hó a nyúlnak:

- Igen gyöngének érzem magam. Beteg vagyok, talán meg is halok.

Azt felelte a nyúl:

Alighanem olvadsz, az a bajod. Ó, ó, de sajnállak!

Azzal leült egy buckára, és sírt-zokogott keservesen, úgy sajnálta a havat.

- Sajnállak hó, fáj a szívem érted! Mennyit szaladgáltam rajtad, jó meleg vackom volt alattad. Elrejtettél a róka elől, a farkas elől, fejemalja voltál, derékaljam voltál, földél a fejem fölött, védelmezőm, oltalmazóm. Fehér a bundám, te is fehér vagy, nem láttak meg rajtad az üldözőim.

Úgy sírt, hogy a hónak rajta esett meg a szíve, ő is vele könnyezett.

- Mi is lesz velem nélküled? - kesergett tovább a nyúl. - Sas elragadhat, fülesbagoly a karmai közé kaphat, róka elfoghat, farkas széjjeltéphet. Mi lesz velem tenélküled?

Aztán gondolt egyet:

- Elmegyek én az erdő urához, megkérem szépen: kegyelmezzen meg neked, ne olvasszon el!

El is iramodott, meghajolt az erdő ura előtt, úgy kérte szép szóval: hagyja meg a havat.

Közben kira-gyo--gott a nap, egyre erősebben melengette a földet, roskadt a hó, zsugorodott, megáradtak az erek, patakok, megcsor-dultak a jeges hegyek. Nézte a nyúl, még keservesebb sírásra fakadt.

Azt mondta neki az erdő ura:

- A nap hatalmasabb nálam, nem tudok vele versenyezni. A havat nem tudom itt marasztani. Hanem majd adok neked szép szürkebarna bundát a fehér helyett, abban elrejtőzhatsz nyáron erdőn-mezőn, száraz levelek közt, s nem bánt se róka, se farkas, se bagoly. Ne félj, no, ne itasd az egereket!

Megvigasztalódott a nyúl, megtörülgette a szemét, és fölvette mindjárt az erdő ura ajándékát, az újdonatúj bundát. Azóta is két bundát hord a nyúl: fehéret télen, tavasztól őszig meg barnásszürkét.

Fésüs Éva: Télkergető hóvirág

Amikor a tél megérkezett, erdőn-mezőn dermedtő lett a csend. Mindenki behúzódott előle, ki odúba, ki kuckóba

Ez a tél nagyon goromba legény volt, befagyasztotta a vizeket, hóbatyuját jól kirázta, aztán ráérősen végigdől a kopár lankákon, és akkorát fújta, hogy a gyengébb madarak lefordultak a faágról.

Ínséges idő köszöntött az erdő, mező népére. Mindent beborított a hideg hótakaró. Csak az ökörszem dala és a cinegék csettegetése tartotta ébren a reményt, hogy lesz még újra kikelet.

Mindenki dideregve túrt és várta, hogy majd csak cihelődni fog ez a mogorva tél is, mint a többi tette. Nyújtózik egyet, megcsikorgatja a fogát, azután odébb áll, és csupa kis ezüst tócsa marad a lépte nyomán, mint megannyi villogó víztükör, amelyekben már a fiatal tavasz nézegetheti kék szemét.

Így álmodoztak egymáshoz bújva a fázós kis állatok, egészen addig, amíg egy nyúl körül nem szaladt a rettenetes hírrel:

- Nem megy el a tél! Itt marad örökre!

Támadt erre nagy ijedelem!

- Kitől hallottad ezt ugrifüles?- faggatták a nyulat.

- Magától a téltől! Éppen a fületem hegyeztem a dombon, amikor nagyot sóhajtott és azt mondta: "Hej de jól érzem magam ezen a tájon! Sose megyek el innen!"

- Jaj nekünk! Éhen veszünk!- remegtek a nyulak.

- Tennünk kell valamit! Mivel lehetne távozásra bírni ezt a dermesztő, hideg hatalmat?

- Bízátok csak ránk!- mondták a farkasok. - Majd mi elkergetjük. Addig üvöltünk a fülébe, míg világgá nem szalad.

Minden este olyan hangversenyt rendeztek, hogy zengett tőle a téli táj.

Hanem a tél meg se moccant, sőt, hogy ne hallja a farkas zenebonát, még vastagabb hótakarót húzott a fejére. Az éktelen lármára felriadtak a medvék.

- Nektek is befellegzett, mackó bácsik! Sose láttok többé lépes mézet, mert nem megy el a tél!- szólt a nyúl.

Több se kellett a medvéknek! Pozdorjává zúzzák a tél sok-sok drága jégkristályát, akkor biztosan elszalad. - gondolták.

Felmásztak a dombra, onnan görgették a hatalmas kődarabokat a tó meg a patak jegére. Csörömpölt, recsegett, ropogott a jég. Ám a tél csak mérgesebb lett, és a fogát csikorgatta.

- Forduljunk a szelekhez!- tanácsolta a róka.

- Kérjük meg, hogy hordják el ezt a sok havat.

A szelek összefogtak, kavarogtak, végig separtak a tájon, de annyi volt a hó, hogyha egyik helyről elhordták, a másik helyen annál több lett.

A konok télnek a föld alá is híre ment. Lent a mélyben Földanyóka féltve ringatta, csitítgatta a kis hagymabölcsőben szunnyadó virágait:

- Csicsíja babája! Aludjatok még, ki ne hajtsatok! Nem akar elmenni a tél.

- Nem akar?... No, azt szeretném én látni! - csendült meg egy vékony hang a homályban, és úgy, amint volt, egy szál fehér ingecskeben kipattant a bölcsőjéből Földanyó icipici leánykája, a hóvirág.

- Azonnal búj vissza, mert megfázol! - parancsolt rá Földanyó.

- Dehogyis bújok, dehogyis fázom! Ne félj anyókám majd én elkergetem azt a makacs vén telet.

- Te? - hüledezett Földanyó. - Hiszen az a farkasüvöltéstől, medvék erejétől, szelek ostromától sem ijedt meg, hát hogy képzeled, hogy megállhatsz előtte?

- Így ni! - mondta a kis virág, és már bújt is kifelé elszántan a hideg rögök között, a fagyon át, a havon át, minden erejével.

Amint átdugta fejcskáját a hótakarón, vidáman felkacagott:

- Jó napot tél bácsi! Hát te még itt vagy?

- No, nézd csak! - ráncolta össze zúzmarás szemöldökét a tél. - Hogy mertél a szemem elé kerülni?

- Hiszen itt a tavasz! - csilingelt a hóvirág. - De úgy látszik csakugyan igaz, amit rólad beszélnek!

- Mit beszélnek rólam te inci-finci?

A hóvirág felágaskodott és huncutkodva súgta:

- Azt, hogy el akarod adni jégvirágaidat a tavasznak!

- Hűűű! Micsoda hazugság! - bömbölt nagyot jeges haraggal a tél. - Egy szó sem igaz belőle!

- Hát akkor miért raktad ki őket minden kirakatüvegre?

- Tüstént leszedelem valamennyit! - kiabált a tél és meg is tette.

- No, de az a jégcsap csengettyű mégiscsak eladó, ugye? - csacsogott tovább a hóvirág.

- Egy sem eladó! - förmedt rá a tél, és mérgében azokat is leszaggatta.

- Hát akkor a hó!... legalább abból hagyj nekünk! Tavasz tündér szeretne megmosdani benne, hogy üdébb legyen tőle.

- Egy maroknyit se hagyok! - vicsorgott dühében a tél, és máris söpört bele mindent a batyujába.

A hóvirág rámosolygott:

- Azért még nem kell haragudnod, hiszen anélkül is olyan szép a tavasz! Ha nem hiszed, várd meg, itt jön a nyomodban!

- Micsoda? Azért sem várom meg! Látni sem akarom!

Vállára lendítette a batyuját, és átlépett a dombon.

Boldog ujjongás támadt erdőn, mezőn:

- Oda nézzetek! Mégiscsak elmegy a tél! Túljárt az eszén egy bátor kis hóvirág!

Az erdő széle pedig egy szempillantás alatt telis-tele lett Földanyó üde, fehér ruhás leánykáival:

„Telet kergetünk,

tavaszt hirdetünk,

Ébredj fel nagyvilág,

higgy nekünk,

higgy nekünk!...”

Ki a legjobb kertész?

Nem is gondolnánk, milyen sok kis élőlény lapul a föld felszíne alatt, akik nem csak a mindennapjaikat töltik ott, de az a „munkahelyük” is.

Rövid kis életük során „kertészkednek”, művelik, szemcséssé morzsolgatják a földdarabkákat, így teszik jól termővé, gazdagabbá a talajt.

És hogy kik ők? Kik végzik ezt az értékes munkát?

Hát például a „galacsinhajtó” meg a „pattogóbogár”, de ilyen a mulatságos nevű „nagy nyárlevelész”, és nem hagyhatjuk ki a hasznos földművelők sorából a csigákat, algákat és a gombákat sem.

Az „ászkarák”, az „ugróvillás” és az „atka” szintén jó avarbontók.

Ők valóságos hulladékhasznosító specialisták: a növényeket és az állatok ürülékét, illetve tetemét úgy bontják le, hogy a bennük lévő tápanyagokat a növények ismét hasznosítani tudják.

Mivel a felsoroltak mindnyájan nagy földművelők voltak, egyben büszkék és hiúk a maguk mesterségére, el akarták dönteni, mégis, ki a leghozzáértőbb közülük?!

Versengeni kezdtek.

Bírónak Természet apót kérték fel, döntse el ő, melyikük érdemli ki „A legjobb kertész” megtisztelő címet, ki a legméltóbb rá.

Természet apó az erdő közepén lévő tisztásra hívta össze a versengőket. Amikor már mindnyájan ott voltak, apó végigfuttatta szemét a kis csoportosuláson.

- Büszkék lehettek magatokra, mert elismerem, mindnyájan kiváló és értékes munkát végeztek. - De nem gondoljátok, hogy hiányzik közületek még valaki?

Az állatok hirtelen nem tudták, mire gondol. Akkor azonban a galacsinhajtó - aki amúgy a leginkább fogékony volt a szeretetre és az együttérzésre -, megszólalt.

- Nem is értem, hogy feledkezhattünk meg Gerzsonról, a fiatal földigilisztáról?! Hiszen ő ugyanazt a munkát végzi, mint mi.

És a galacsinhajtó bebizonyította, hogy nem csak együttérző, de igazságos és okos is. Megfordult, és már ment is Gerzsonért.

Együtt tértek vissza. A szégyenlős kis giliszta a tisztás szélén, egy levél alá húzódott.

Onnan hallgatta, mit mond róla a galacsinhajtó. Ha tudott volna, bizonyára elpirul, mert annyi jót hallott magáról, amire ő nem is gondolt.

A galacsinhajtó részletesen elmesélte, mit lehet tudni Gerzsonról.

-Hát elsősorban azt, hogy gyűrűsféreg, és nagy talajevő. Szó szerint átrágja magát a

földön, és a benne lévő elhalt, parányi növényi részeket megemészti. - Ha pedig nincs a talajban elég korhadó növényi anyag, friss növényi részeket húz be a járataiba. - Az ürüléke rendkívül jó trágya. - Földbe fúrt járatai nyomán lazább lesz a talaj - így a levegő és a víz könnyebben átjárja -, a folyamatos ásás következtében pedig termékenyebbé válik. - A soha el nem fáradó Gerzson nem csak napközben végzi a talajban hasznos munkáját, de éjjel, a föld felszínén, a lehullott leveleket fogyasztja. - Mit is mondhatnék még róla? - töprengett el ekkor a galacsinhajtó.

Természet apó segítette ki:

- Talán annyival kiegészíthetném, hogy a giliszták a szárazság elől a mélyebb talajrétegekbe ássák be magukat, ha viszont esni kezd az eső, a talajba szivárgó víz elől a föld felszínére húzódnak. - A nagy meleget sem szeretik, de ha erősen lehül a levegő, attól a mozgékonyosságuk szinte nullára csökken. - Amit én tettem hozzá, azt is érdemes tudnia annak, aki alaposan meg akarja ismerni Gerzson, de a lényegét a galacsinhajtó mondta el. - Lássuk be, minden versengő munkája hasznos és fontos, de - szerintem - , „A legjobb kertész” címet mégis a szorgos Gerzson érdemli ki.

Furcsa módon, a többiek nem berzenkedtek. Senki nem volt elégedetlen, hiszen Természet apó mindegyikük munkáját egyformán elismerte, értékesnek tartotta. A címet meg hadd kapja meg Gerzson.

És akkor a megtiszteltetéstől, meg hogy ilyen sokra tartják az ő kis lényét, és az általa végzett munkát, úgy tűnt, mintha Gerzson tényleg elpirult volna...

Zelk Zoltán: Új mese a négy vándorról

Minden évben egyszer, túl a világvégen, találkozik a négy testvér a világvégi réten. Emlékeztek rá még, ki ez a négy testvér: a négy évszak, a Tavasz és Nyár, aztán az Ősz és Tél. Fáradtan leülnek, hosszan beszélgetnek, mit vetettek, mit arattak, mi jót-rosszat tettek.

Odagyűl köréjük Nap, Hold, csillag, szellő, s őket hallgatja a megpihenő felhő.

Hallgassátok ti is, vajon mit beszéltek, szellő, felhő mondta nékem, s továbbmondom néktek.

Először a Tavasz szólalt meg; kíváncsian hallgatták őt idősebb testvérei:

- Hegy tetején hóba tűztem hóvirágot, fel is vidítottam vele a világot. Aztán ibolyával hímeztem a rétet, lila fejét fordította mindahány, az égnek. Ibolya elhervadt, gólyahírt ültettem, Afrikába a fecskéknek szellővel üzentem: Fecskék népét várja ereszt alatt fészek s a gólyákat békás tavak, háztetőn kémények. Mire megérkeztek vidáman, gyors szárnyal, tele volt már erdő, mező, minden kert virággal. Pirosra festettem zöldellő cseresznyét, de még a meggynek is jutott egy kis piros festék...

Tavasz után a Nyár kezdett el beszélni, kíváncsian, szeretettel hallgatták testvérei.

- A pünkösdi rózsza hervadt már a kertben, mikor napsütéssel én is megérkeztem. Nem tudom, milyen nap volt, talán csütörtök... mindenki azt kiabálta: „Hoztál-e gyümölcsöt?” Majd az Ősz - feleltem - , ő hoz majd gyümölcsöt, de azért meglátjátok, hogy nékem is örültök. Hoztam nyári záport, hízzanak a kertek, borsót, babot, karalábét egyen öreg, gyermek. És hogy ne maradjon senki, senki éhen, vígan szaladjon a kés kövér kenyérben, aratásra értek a búzakaralások, sütöttek a búzalisztból kenyeret, kalácsot. A tücsök a réten, madarak a fákon mind azt énekelték: „Szép az élet nyáron...”

A Nyár után az Ősz kezdett el beszélni, ő neki is volt ám bőven mit mesélni. Hallgatták mindnyájan, talán fel is írták: mi minden jót hozott az Ősz, körtét, almát, szilvát.

Barackot és szőlőt... És hogy baj ne érje: a fecskét, hogy elmentek, tenderig kísérte...

Az Ősz után a Tél kezdett el beszélni, hallgatták is kíváncsian őt ifjabb testvérei.

Mindegyik szavára ámulva figyeltek: hóval őrizte a vetést, a didergő kertet. Hogy a fa ne álljon csúnya, üres ággal, földíszítette szép, ezüst zúzmarával...

Elmondták egymásnak, hogy mi mindent tettek, aztán elbúcsúztak, s újból vándorútra keltek.

- Süss fel nap, fényes nap!...-ezt a dalt énekelte télidő végén néhány kipirult arcú, csillogó szemű kisgyerek - de olyan szépen, hogy a felhőkbe takarózott nap nem is tudott ellenállni a kedves hívogatásnak.

Először csak egyetlen elszánt fénysugár keresett magának részt a vastag fellegek között, hogy lekandikáljon a földre, de amikor sikerült a próbálkozása, egyre többen tódultak utána. Elcsúsztak a tó vékony jégváróján, megcsillantották a nedves, kopasz faágakat, s egy szempillantás alatt millió kicsi fény kacagott, ugrált, sziporkázott piros gyereksapkákon, fehér hófoltokon, csepegő háztetőn és sima ablaküvegen.

- Kikelet! Kikelet! - ujjongtak a madarak.

- Süt a nap! Süt a nap! - kiabálták a gyerekek.

- Utat a tavasznak! - füttyentett a szél és sepregetni kezdte az utakat.

Nap-anyó most már egész kerek arcával lemosolygott a földre és így szólt a sok kis fickándozó napsugárhoz:

- Ideje, hogy munkához lássatok! Vigyétek el mindenhová az élet melegét!

Kit a rétre küldött, kit az erdőre, kit a kiskertekbe, hogy olvassanak, melengessenek, alvó csírákat ébresztgessenek. Mindegyik örömmel tette a dolgát, csak az egyik aranyszínű napsugárka duzzogott.

- Még mit nem! Hogy én folyton csak egy sáros, piszkos hófoltot kerülgessek? Ugyan minek? Igazán nem azért vagyok fényes, tavaszi napsugár, hogy ilyen unalmas munkát végezzek!

Hipp-hopp!...végigtáncolt a pocsolják tükrén, ezüstöset bokázott a patakon és csúfondárosan megríkatott egy makacs jégcsapot.

- Ó, de pompás! Így érvényesül igazán az én ragyogásom! - tündöklött a boldogságtól és olyan helyet keresgélt, ahol fényessége megsokszorozódnék. Ebben a pillanatban megjelent egy ablakban egy kisfiú. Éppen unatkozott odabent és csintalanságon törte a fejét.

- Kisütött a nap! - kiáltott vidáman. - Napsugárral fogok játszani!

Elővett a zsebéből egy kicsi tükröt és oda tartotta a fény elé. Az önfejű napsugár belepillantott és valósággal elámult a tulajdon ragyogásától. Csillogott, villogott büszke örömeiben és csúszkálni kezdett a tükrön, ahogyan azt a kisfiú forgatta. Éles fénye átvetődött a tükörlapról a szemközti házfalra és végigtáncolt rajta, mint vakító aranyfoltocska.

A kisfiú eleinte csak hunyorgó cicákat bosszantott vele, de azután merészet gondolt és úgy tartotta a tükröt, hogy a haszontalan napsugár belevillanjon róla a járókelők szemébe. A sugárkának tetszett a mulatság. Ez igen! Így mindenki észreveszi! Nicsak, máris milyen nevetségesen kapkodja a fejét a sarki újságárus néni!

- Ide nézz, milyen vakító vagyok!

- Ide nézz, te padon üldögélő bácsi, hogy elkápráztatlak!

- Csodáljatok meg, emberek! Ilyen az igazi napsugár!

- Ámulj-bámulj, te rollerozó kislány, akkora ragyogást varázsolok a szemed elé!

Különösen fényeset akart kacagni, amikor a rolleros kislány ijedten a szeme elé kapta a kezét, elengedte a kormányt és nagyot esett. Csúnyán megütötte a térdét és hangosan sírva fakadt. A fákon haragosan lármázni kezdtek a verebek.

- Mit csináltál, te haszontalan, semmirekellő napsugár? Megállj csak, bepanaszolunk Nap-anyónál!

A napsugárka maga is megijedt a váratlan balesettől, akárcsak az ablakban a csintalan kisfiú, aki most megszeppenve bújt el a függöny mögé. Zsebében eltűnt a fényező tükrök és a napsugár elsápadva, tétován simogatta a rolleros kislány arcát, de bizony azon csak a könnyeket tudta megcsillantani. Elszégyellte magát, mert hiszen nem volt ő rossz, csak meggondolatlan és pajkos.

- Bocsáss meg! Na, igazán ne haragudj rám! - suttogta bűnbánóan, de a kislány nem értett napsugárnyelven, és csak otthon az édesanyja tudta megvigasztalni. A napsugár utánillant, belesett a házuk ablakán, ott ugrabugrált a kertjükben és nagyon szerette volna jóvátenni azt, ami történt.

Mindennap az ablak alatti hófoltocskán táncolt, minden melegét odaszórta, csak megbocsájtana az a kislány!...Közben észre sem vette, hogy a hófolt egyre zsugorodik, alatta megpuhul a föld, sőt, mintha megmozdulnának a sáros rögök. Egyszer csak egy apró repedésből ágaskodni, tolakodni kezdett kifelé egy icipici, zöld hajtás.

- Hát ez mi? - lepődött meg a napsugárka és minden fényével még jobban odacsodálkozott. A zöld szár másnapra csaknem arasznyira nőtt, harmadnapra pedig - ó, csodák csodája! - apró, fehér szirmok bomlottak ki a végén.

- Hóvirág! - csendült meg az ablak mögött a kislány kacagása. - Anyu, nézd, milyen szép!

- Előcsalogatta ez az áldott, tavaszi napsugár - felelte egy kedves hang.

A napsugár csak most értette meg, hogy mi történt. Akaratlanul is virágot fakasztott, elhozta a földnek az élet melegét. Körös-körül fiatal rügyek pattogtak, friss füvek serkentek a napsugár testvérek munkája nyomán. A pajkos napsugár azt sem tudta, hová legyen örömeiben! Milyen jó, hogy ő is hozzájárult ehhez a nagy csodához! Mindjárt körül is néz, hogy hol kell még melengetni, érdes rögöket cirógatni, fagyot olvasztani, hogy minél szebb legyen a világ.

Az ablakban nevetett a kislány. Arcán nyoma sem látszott már a múltkori könnyeknek, s odafent a kék égen Nap-anyó is mosolygott, legderűsebb tavaszi mosolyával.

Fésűs Éva: A pajkos napsugár

- Süss fel nap, fényes nap!...-ezt a dalt énekelte télidő végén néhány kipirult arcú, csillogó szemű kisgyerek - de olyan szépen, hogy a felhőkbe takarózott nap nem is tudott ellenállni a kedves hívogatásnak.

Először csak egyetlen elszánt fénysugár keresett magának rést a vastag fellegek között, hogy lekandikáljon a földre, de amikor sikerült a próbálkozása, egyre többen tódultak utána. Elcsúsztak a tó vékony jégvártyáján, megcsillantották a nedves, kopasz faágakat, s egy szempillantás alatt millió kicsi fény kacagott, ugrált, sziporkázott piros gyereksapkákon, fehér hófoltokon, csepegő háztetőkön és sima ablaküvegen.

- Kikelet! Kikelet! - ujjongtak a madarak.

- Süt a nap! Süt a nap! - kiabálták a gyerekek.

- Utat a tavasznak! - füttyentett a szél és sepregetni kezdte az utakat.

Nap-anyó most már egész kerek arcával lemosolygott a földre és így szólt a sok kis fickándozó napsugárhoz:

- Ideje, hogy munkához lássatok! Vigyétek el mindenhová az élet melegét!

Kit a rétre küldött, kit az erdőre, kit a kiskertekbe, hogy olvassanak, melengessenek, alvó csírákat ébresztgessenek. Mindegyik örömmel tette a dolgát, csak az egyik aranyszínű napsugárka duzzogott.

- Még mit nem! Hogy én folyton csak egy sáros, piszkos hófoltot kerülgessek? Ugyan minek? Igazán nem azért vagyok fényes, tavaszi napsugár, hogy ilyen unalmas munkát végezzek!

Hipp-hopp!...végigtáncolt a pocsolyák tükrén, ezüstöset bokázott a patakon és csúfondárosan megríkatott egy makacs jégcsapot.

- Ó, de pompás! Így érvényesül igazán az én ragyogásom! - tündöklött a boldogságtól és olyan helyet keresgélt, ahol fényessége megsokszorozódnék. Ebben a pillanatban megjelent egy ablakban egy kisfiú. Éppen unatkozott odabent és csintalanságon törte a fejét.

- Kisütött a nap! - kiáltott vidáman. - Napsugárral fogok játszani!

Elővett a zsebéből egy kicsi tükröt és oda tartotta a fény elé. Az önfejű napsugár bepillantott és valósággal elámult a tulajdon ragyogásától. Csillogott, villogott büszke örömeiben és csúszkálni kezdett a tükrön, ahogyan azt a kisfiú forgatta. Éles fénye átvetődött a tükörlapról a szemközti házfalra és végigtáncolt rajta, mint vakító aranyfoltocska.

A kisfiú eleinte csak hunyorgó cicákat bosszantott vele, de azután merészet gondolt és úgy tartotta a tükröt, hogy a haszontalan napsugár belevillanjon róla a járókelők szemébe. A sugárkának tetszett a mulatság. Ez igen! Így mindenki észreveszi! Nicsak, máris milyen nevetségesen kapkodja a fejét a sarki újságárus néni!

- Ide nézz, milyen vakító vagyok!

- Ide nézz, te padon üldögélő bácsi, hogy elkápráztatlak!

- Csodáljatok meg, emberek! Ilyen az igazi napsugár!

- Ámulj-bámulj, te rollerozó kislány, akkora ragyogást varázsolok a szemed elé!

Különösen fényeset akart kacagni, amikor a rolleros kislány ijedten a szeme elé kapta a kezét, elengedte a kormányt és nagyot esett. Csúnyán megütötte a térdét és hangosan sírva fakadt. A fákon haragosan lármázni kezdtek a verebek.

- Mit csináltál, te haszontalan, semmirekellő napsugár? Megállj csak, bepanaszolunk Nap-anyónál!

A napsugárka maga is megijedt a váratlan balesettől, akárcsak az ablakban a csintalan kisfiú, aki most megszeppenve bújt el a függöny mögé. Zsebében eltűnt a fényes tükrös és a napsugár elsápadva, tétován simogatta a rolleros kislány arcát, de bizony azon

csak a könnyeket tudta megcsillantani. Elszégyellte magát, mert hiszen nem volt ő rossz, csak meggondolatlan és pajkos.

- Bocsáss meg! Na, igazán ne haragudj rám! - suttogta bűnbánóan, de a kislány nem értett napsugárnyelven, és csak otthon az édesanyja tudta megvigasztalni. A napsugár utánállant, belesett a házuk ablakán, ott ugrabugrált a kertjükben és nagyon szerette volna jóvátenni azt, ami történt.

Mindennap az ablak alatti hófoltocskán táncolt, minden melegét odaszórta, csak megbocsájtana az a kislány!...Közben észre sem vette, hogy a hófolt egyre zsugorodik, alatta megpuhul a föld, sőt, mintha megmozdulnának a sáros rögök. Egyszer csak egy apró repedésből ágaskodni, tolamakodni kezdett kifelé egy icipici, zöld hajtás.

- Hát ez mi? - lepődött meg a napsugárka és minden fényével még jobban odacsodálkozott. A zöld szár másnapra csaknem arasznyira nőtt, harmadnapra pedig - ó, csodák csodája! - apró, fehér szirmok bomlottak ki a végén.

- Hóvirág! - csendült meg az ablak mögött a kislány kacagása. - Anyu, nézd, milyen szép!

- Előcsalogatta ez az áldott, tavaszi napsugár - felelte egy kedves hang.

A napsugár csak most értette meg, hogy mi történt. Akaratlanul is virágot fakasztott, elhozta a földnek az élet melegét. Körös-körül fiatal rügyek pattogtak, friss füvek serkentek a napsugár testvérek munkája nyomán. A pajkos napsugár azt sem tudta, hová legyen örömeiben! Milyen jó, hogy ő is hozzájárult ehhez a nagy csodához! Mindjárt körül is néz, hogy hol kell még melengetni, érdes rögöket cirógatni, fagyot olvasztani, hogy minél szebb legyen a világ.

Az ablakban nevetett a kislány. Arcán nyoma sem látszott már a múltkori könnyeknek, s odafent a kék égen Nap-anyó is mosolygott, legderűsebb tavaszi mosolyával.

III. Tavaszvárás a festészetben

A tavasz sok ember kedvenc évszaka, ami nem csoda, hiszen a természet újjászületésénél és virágba borulásánál kevés szívderítőbb látvány és hozzá kapcsolódó érzés van a világon. A kipattanó rügyek és virágok illata, a megjelenő lombkoronák színei igazán jó hatással vannak a tél hideg és szürke napjai után. Nem véletlen, hogy a téltemető és tavaszváró népszokások még napjainkban is nagy népszerűségnek örvendenek. A tél után mindenki vágyik már a melengető napsütésre és a tavasszal együtt járó jóságokra. A legtöbb ember által várva várt tavasz alkalmával a természet újjáéled, a fák rügyezni kezdenek, végre erővel süt a nap és ez minden élőlényre is hatással van. Ez az évszak a művészek számára a reneszánsz kora óta állandó inspirációs

forrást jelentett. A festőművészek képeikben a tavasz szépségét, a megújulást, a szerelmet és az évszakban rejlő lehetőségeket ünneplik.

Ferenczy Károly: Márciusi est (1902)

Mi jut eszünkbe a képről?

Milyen a hangulata?

Melyik színből van a legtöbb a képen és melyikből a legkevesebb?

Miből láthatjuk, hogy milyen évszak van a képen? (még nincsenek zöld levelek a fákon, a természet épp, hogy csak ébredszik, de már előtűnik a fű zöldje)

Milyen napszak lehet a festményen és ezt honnan látjuk? (A megnyúlt árnyékok miatt akár kora reggel, vagy alkony idején lehet, de a hazatérő alak láttán inkább az utóbbi. Vajon merre járhatott a szekér?)

Balla József: Tavaszi virágzás Nagybányán

Mi jut eszünkbe a képről?

Milyen hangulata van?

Mit látunk a képen?

Milyen évszak van és ezt miből látjuk?

Mely színekből van a legtöbb?

Most, hogy jól megnéztük a képet, csukjuk be a szemünket és gondolatban nézzünk körül a tájon? Hogyan folytatódna a festmény? Alkossuk meg!

Iványi Grünwald Béla: Tavaszi kirándulás (1903)

Milyen a hangulata képnek?

Mi jut eszünkbe róla?

Honnan tudjuk, hogy milyen évszak van, milyen színekből? Melyikből van több?

Mit láthatunk a festményen?

Vajon kik a szereplői? Hova és honnan mehetnek vajon? Mi lehet a történetük? Meséljük el!